

Statenvoorstel 79/10 A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 10 december 2010

Statencommissie : Commissie Ruimte en Milieu, 26 november 2010

Onderwerp

Investeringsvoorstel 'Landschappen van Allure' als onderdeel van de Investeringsstrategie Agenda van Brabant (eerste tranche)

's-Hertogenbosch

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

1

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

‘Zorg dat de steden échte steden worden. Maar zorg er tegelijkertijd voor dat je het landelijk gebied zodanig op orde hebt, dat dit voldoende tegendruk kan bieden...

...Excellente gebiedsontwikkeling is daarbij leidend, onder andere door de rol van de provincie in het behouden en bewerkstelligen van specifieke kwaliteiten in het landschap’

(Dirk Sijmons op de Statendag d.d. 17 september 2010)

Samenvatting

De provincie wil met ‘Landschappen van allure’ een gerichte bijdrage leveren aan de ambitie om van Brabant een hoogwaardige kennis- en innovatieregio te maken. Hoogwaardig groene landschappen zijn immers van belang voor een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat in Brabant. In die zin zijn hoogwaardige landschappen complementair aan de sterke en innovatieve stedelijke landschappen: samen vormen zij een essentiële vestigingsfactor én een waardevol bezit voor de complete kennis- en innovatieregio die we nastreven.

Met het investeringsvoorstel 'Landschappen van allure' wil de provincie de 3 provinciale landschappen – De Brabantse Wal, Het Groene Woud en De Maashorst – ontwikkelen tot 3 toplocaties als het gaat om het beleven en ervaren van natuur en landschap in Brabant. Wij investeren in totaal € 56.2 miljoen in:

- de versterking van de landschappen zelf;
- de ruimtelijke kwaliteit van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van economie en infrastructuur in en rond deze landschappen; en
- in verbreding en versterking van recreatie, toerisme en de plattelands-economie.

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

1. Inleiding: landschap als kans voor kennis en innovatie

In de *Agenda van Brabant; traditie en technologie* heeft de provincie de lijnen uitgezet voor de toekomst van ‘ons Brabant’. De ambitie is om in een sterk veranderende wereld tot de top van de kennis- en innovatieregio’s te (blijven) behoren. Voor een duurzame regionale ontwikkeling, en voor welvaart en welzijn van onze Brabanders is de inzet op kennis en innovatie cruciaal. Kennis en innovatie zijn belangrijk voor toekomstige economische kansen, ook in de sectoren die binnen onze provincie een sterke uitgangspositie hebben. Voor een dergelijke strategie zijn investeringen nodig: in kennis en innovatie zelf, maar ook in een hoogwaardig vestigings- en leefklimaat.

In de concurrentiestrijd met andere kennisregio’s is de specifieke identiteit van een regio een sleutelbegrip. Want waar vergelijkbare faciliteiten voor de kennis en innovatie worden aangeboden, maakt de identiteit van een regio het verschil. De intrinsieke natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten – het kenmerkende mozaïek van stad en land, de cultuurlandschappen, en de oude én nieuwe bouwwerken – *bieden* Brabant die identiteit. Het is hiermee dat we ons als Brabant kunnen onderscheiden van andere regio’s.

In de 3 provinciale landschappen – De Brabantse Wal, Het Groene Woud en De Maashorst – komen deze kwaliteiten samen. Daarom willen wij inzetten op een versterking van juist deze landschappen. We investeren daarmee in 3 hoogwaardige, groene landschappen die complementair zijn aan de sterke stedelijke landschappen. Samen vormen zij een basisvoorwaarde voor de *kennis- en innovatieregio Brabant* die wij nastreven: een inspirerende groene omgeving, een excellent leef- en vestigingsklimaat en een sterke identiteit. Kortom: 3 landschappen van allure!

Met de vaststelling van het *Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie* d.d. 12 november 2010 (PS 61/10) hebben uw Staten opdracht gegeven om zo spoedig mogelijk uitwerking te geven aan de 5 investeringsvoorstellen die invulling geven aan de investeringsdomeinen, zoals die tijdens de Statendag op 17 september 2010 door u zijn bepaald. Daarbij heeft u aangegeven dat er per investeringsvoorstel ‘een wijze van aanpak en uitvoering’ ter besluitvorming aan uw Staten voorgelegd dient te worden.

Met dit Statenvoorstel geven wij hieraan invulling voor het onderdeel ‘Landschappen van allure’ dat in het investeringsdomein ‘Natuur en Landschap’ door ons is voorgesteld. In het hierna volgende zullen aan de orde komen:

- Rol van de provincie en samenwerking met andere partijen (par. 3)
- Beschrijving van het voorstel (par. 4)

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

- Financiële aspecten (par. 5)
- Externe kwaliteitsborging (par. 6)
- Monitoring en sturing (par. 7)

Als bijlage bij dit voorstel is bijgevoegd:

- Toetsing aan de 10 ijkpunten (bijlage 1)
In deze bijlage geven wij aan in welke mate dit voorstel voldoet aan de 10 ijkpunten, zoals uw Staten die op 12 november 2010 hebben bepaald (PS 61/10)

2. Gevraagde besluitvorming

Wij stellen voor te besluiten conform bijgaand ontwerpbesluit.

In het bijgaande ontwerpbesluit stellen wij voor om het investeringsvoorstel ‘Landschappen met allure’ – zoals beschreven in paragraaf 4 – vast te stellen, en hiervoor een investeringsvolume van maximaal € 56.2 miljoen beschikbaar te stellen (voorstel 1 en 2).

Tijdens de Statendag heeft u aangegeven veel waarde te hechten aan een externe kwaliteitsborging bij de uitvoering van de investeringsprojecten. Wij stellen voor om voormalig rijksadviseur landschap Dirk Sijmons als onafhankelijk expert een rol in de uitvoering te geven (voorstel 3). In paragraaf 6 en 7 lichten wij dit nog nader toe.

Een gebiedsgerichte aanpak zoals die in ‘Landschappen met allure’ wordt voorgesteld kan alleen tot resultaten leiden, als die samen met de betreffende regio’s wordt opgepakt. Wij willen daarom de uitwerking van dit investeringsvoorstel samen met deze regio’s doen. Daarom stellen wij voor om de komende periode gezamenlijk de investerings- en uitvoeringsprogramma’s op te stellen, en deze na gereedkoming ter bespreking aan de Statencommissie voor Ruimte en Milieu voor te leggen (voorstel 3). Daarna zullen wij u via de reguliere P&C-cyclus over de uitvoering informeren.

Op 9 juli 2010 hebben uw Staten een motie aangenomen, waarin u ons opdraagt om ‘een voorstel uit te werken tot oprichting van een spaar- en financieringsfonds voor ecologische investeringen’. Wij stellen voor om dit onderdeel van de voorgestelde aanpak voor ‘Landschappen met allure’ te maken (voorstel 4). In eerste instantie beperkt dit spaar- en investeringsfonds (hierna: ‘fonds ecologische investeringen’) zich dan tot alleen de 3 provinciale landschappen. Dit biedt de mogelijkheid om de komende periode meer ervaring op te doen met een dergelijk fonds. Uiteraard zullen wij u bij de verdere besluitvorming hierover betrekken.

3. Rol provincie en betrokkenheid derden

Drie excellente ‘Landschappen van allure’ tot stand brengen vraagt om samenwerking met veel verschillende partners en een gebiedsgerichte aanpak. De aard en de omvang van de opgave, als ook de noodzakelijke investeringen – in landschap, economie en infrastructuur – overstijgen het lokale niveau. De noodzaak van een bovenlokaal regisseur bij deze opgave is evident. Vanuit de rol als gebiedsautoriteit en opdrachtgever wil de provincie dit samen met de regio oppakken. De provincie doet dit door te investeren, te regisseren en te ontwikkelen:

- Investeren: De provincie maakt het verschil door 1. budgetten beschikbaar te stellen; en 2. bijdragen van derden (Europa, Rijk, gemeenten, bedrijfsleven) te genereren.
- Regisseren: De integrale opgave maakt de uitwerking complex en vraagt betrokkenheid van veel verschillende actoren. De provincie maakt het verschil door de uitvoering ervan te regisseren en de integraliteit van de uitvoering te bewaken.
- Ontwikkelen: Doelstelling is om de landschappen over 5 jaar in ecologisch opzicht, maar ook in economisch en sociaal-cultureel verband goed te laten functioneren. De provincie maakt het verschil door samen met de regio – maar zo nodig ook zelf – te ontwikkelen. In 2016 moeten de landschappen ‘self-supporting’ zijn, en zal de provincie zijn rol in de landschappen afbouwen.

Bij de uitvoering zelf willen wij een expliciete rol aan de regio’s geven. Hier zit immers de kennis, creativiteit en het ontwikkelvermogen van de 3 landschappen. Bovendien past dit goed in de lijn van de *Agenda van Brabant* en de *Structuurvisie RO* om bij de uitvoering meer verantwoordelijkheid te geven de regio’s. Mogelijk vernieuwde samenwerkings- en financieringsvormen met de regio zijn onderdeel van de aanpak (zie paragraaf 5). Overigens gaan wij daarbij uit van ook cofinanciering door de regio.

De afgelopen jaren zijn er binnen de landschappen samenwerkingsstructuren ontstaan die hierbij een belangrijke rol kunnen spelen. De Streekraad van Het Groene Woud & Meierij is hiervan een voorbeeld. De volgende partijen worden in ieder geval bij de nadere uitwerking betrokken.

- Rijksoverheid (EL&I, I&M)
- Gemeenten/B5 en waterschappen;
- Gebieds-/Reconstructiecommissies en het Regionale Ruimtelijke Overleg.
- ZLTO, Natuurorganisaties, agrarische natuurverenigingen, Brabants Particulier Grondbezit en Streekraden;
- Bedrijfsleven.

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

Wat merkt de Brabantse burger hiervan?

- De Brabander ziet 3 topvoorzieningen ontstaan als het gaat om het beleven en ervaren van rust en ruimte, van natuur en landschap, van cultuur en gastvrijheid. De bezoekers van Brabant én de Brabanders zelf treffen in de 3 provinciale landschappen prima recreatieve voorzieningen aan; omgekeerd merken de ondernemers binnen de landschappen dat bezoekers niet alleen vanuit Brabant, maar steeds vaker ook van buiten Brabant komen.
- De agrarische en andere ondernemers merken dat plattelandsontwikkeling en innovatie geen abstracte ideeën of 'beleidsvoornemens' zijn, maar dat de provincie er samen met de regio serieus werk van maakt. De provincie denkt mee, helpt ontwikkelingen mogelijk te maken. Andersom zien ondernemers er het belang en de meerwaarde van in om méé te doen, óók te investeren in het landschap. Landschap loont!
- De Brabander ziet dat de provincie investeert in economie en infrastructuur, maar dat de provincie daarbij kiest voor ruimtelijke kwaliteit. In plaats van lelijke blokkendozen op 'zichtlocaties' ontstaan er nieuwe, spannende en interessante stedelijke landschappen, met om de hoek hoogwaardige groene landschappen. Brabant ontwikkelt... maar Brabant blijft Brabant.

4. Beschrijving van het voorstel

Met dit voorstel willen wij investeren in 3 Landschappen van allure: landschappen die rijk zijn aan natuurwaarden, met natuurgebieden waar van alles te beleven valt. Maar ook landschappen die duurzaam en ondernemend zijn, zowel in de landbouw als in recreatie en toerisme. Landschappen met een sterke identiteit en uitstraling, waar boeren, natuurbeheerders, overheden en andere bewoners samen inspireren, én samen werken. De poorten van deze landschappen staan open voor alle bezoekers die willen genieten van rust, natuur, cultuur en gastvrijheid.

Wij investeren in de versterking van de landschappen, in de ruimtelijke kwaliteit van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van economie en infrastructuur, in recreatie en toerisme en in de plattelandseconomie. Naast landschapsbehoud is er aandacht voor landschapsontwikkeling; naast 'traditie' in het groen is er ruimte voor 'groene' en duurzame innovatie. Onze ambitie is de realisatie van drie onderscheidende gebieden in Brabant, waar het begrip "excelleren in het landschap" centraal staat. In deze gebieden liggen een goede uitgangspositie én een goed netwerk om deze ambitie waar te maken. Of zoals deze regio's zelf zeggen: "*De Maashorst: levendig en ondernemend*", "*De Brabantse Wal brengt bijeen*" en "*Het Groene Woud, groene hart van Midden Brabant*".

We hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

- Dit investeringsvoorstel is een plan op hoofdlijnen. De concrete invulling van de uitgezette lijnen gaat de provincie met de regio's invullen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de samenwerkingsstructuren welke in de diverse regio's zijn gevormd. De provincie wil met deze regio's afspraken maken

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

over de realisatie van deze ambitie. Ook mogelijk vernieuwde samenwerkings- en financieringsvormen met de regio horen daarbij.

- Recent ontwikkelde visies in de regio's zijn goede vertrekpunten. Wij voegen daar de ambitie "Landschappen van allure" aan toe. Wij richten ons vooral op de zichtbare realisatie: het realiseren van manifeste en substantiële projecten die het verschil maken.
- Het investeringsplan voor de landschappen kent 3 perspectieven:
 1. *'De landschappen versterken'*, gericht op biodiversiteit én het beleven daarvan;
 2. *'Dynamische ontwikkelingen in de landschappen vormgeven'*, gericht op een hoogwaardige landschappelijke, ecologische en architectonische invulling van nieuwe ontwikkelingen in en rond de landschappen (Aviolanda, Brainport etc.);
 3. *'Ondernemen en beleven in de landschappen'*, gericht op verbreding en innovatie van de landbouw, de regionale economie, recreatie en toerisme en het in leven houden van de cultuurhistorie.

Hieronder wordt dit nog nader toegelicht.

Er liggen sterke relaties tussen deze drie onderdelen. De gezamenlijke ambitie en passie voor een hoogwaardige kwaliteit van de landschappen is de bindende factor. Daarbij willen wij een hoog maatschappelijk rendement bereiken. Samen met de regio gaan wij verkennen waar de grootste kansen liggen. Daarnaast willen we nauw samenwerken met het bedrijfsleven en de innovatiekracht die daar aanwezig is maximaal benutten. De provincie gaat daarbij uit van ook cofinanciering door regionale partners en het bedrijfsleven.

(1) De landschappen versterken: biodiversiteit en beleving in het landschap

'Toon ruggegraat bij de afspraken die je voor een bepaald gebied maakt' (Dirk Sijmons)

De waarde van de 3 landschappen ligt primair in de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Het zijn deze kwaliteiten die de landschappen bijzonder maken en die de grote betekenis voor Brabant verklaren. Het is van groot belang om die waarden te beschermen en te herstellen, maar vooral ook verder te ontwikkelen tot hoogwaardige landschappen. Daarom wil de provincie gerichte investeringen doen in de ecologische en landschappelijke ontwikkeling van de 3 landschappen, dit gerelateerd aan versterking van de biodiversiteit en verhoging van de gebruiks- en belevingswaarden. Voor de stedelijke bevolking én voor verbetering van het regionale vestigingsklimaat.

De 3 Landschappen van allure herbergen een aantal belangrijke leefgebieden voor karakteristiek Brabantse planten- en diersoorten. Door investeringen te doen gericht op de ecologie van het landschap (bodem, water en natuur) wordt

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

de biodiversiteit versterkt. Dat leidt tot zichtbare resultaten voor de natuur (flora en fauna), maar ook voor de beleving en het gebruik van het landschap. Investerings doen we in (nieuwe) natuurgebieden, in de agrarische landschappen, in verbindingen tussen natuur en in verbindingen van natuur met de dorpen en steden. Wij nodigen de regio uit om mee te participeren en investeren, dit in aansluiting op de uitspraak van Provinciale Staten in motie nr. 8 (van 9 juli 2010) tot oprichting van een spaar- en financieringsfonds voor ecologische investeringen in de natuur. Hiermee wordt een krachtige impuls aan het herstel van biodiversiteit in het landschap gegeven. Natuurgebieden en het agrarisch cultuurlandschap worden bovendien aantrekkelijker voor recreatie en toerisme. De provincie trekt voor het onderdeel een bedrag van € 20,85 miljoen uit, dit via het te vormen 'fonds ecologische investeringen'.

Hoewel inrichting van het landschap centraal staat, is voor de uitvoering van de ambitie in de landschappen ook beschikbaarheid van gronden noodzakelijk. Het kan dan gaan om gronden die nodig zijn om een nieuwe of bestaande weg hoogwaardig in het landschap in te kunnen passen, een monumentaal landgoed te herstellen, een manifeste groene landmark in het landschap te realiseren, de recreatieve infrastructuur te kunnen verbeteren, om een belangrijk natuurgebied uit te breiden of om een ontbrekende schakel in een ecologische verbindingzone te kunnen aanleggen.

Vaak stellen betrokken eigenaren gronden beschikbaar vanuit hun eigen doelen en bedrijfsvoering, gekoppeld aan de doelen voor de landschappen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde in de landbouwsector en in de sector recreatie en toerisme. In onze uitvoeringsstrategie staat die samenwerking en coalitie met overheden en bedrijfsleven voorop. Daarnaast kan vanuit het 'fonds ecologische investeringen' financiering plaatsvinden. De provincie wil via dit fonds een eigen verantwoordelijkheid nemen, maar vraagt aan de regio's om een gelijkwaardig bedrag te reserveren. Samen met de regio's zal de provincie vaststellen voor welke doelen de inzet van dit budget als cruciaal beschouwd wordt.

	De Brabantse Wal	Het Groene Woud	De Maashorst
Fonds ecologische investeringen	6.750.000	7.875.000	6.225.000
TOTALE INVESTERING	20.85 miljoen		

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

(2) Dynamische ontwikkelingen in de landschappen vormgeven

‘Excellente gebiedsontwikkeling is leidend onder andere door de provinciale rol in het behouden en bewerkstelligen van specifieke kwaliteiten in het landschap.’ (Dirk Sijmons)

In de waardevolle landschappen van De Maashorst, Het Groene Woud en De Brabantse Wal is behoud en versterking van waarden op het vlak van cultuurhistorie, natuur en recreatie essentieel. Landschappen zijn echter óók dynamisch: ze zijn altijd in ontwikkeling. Nieuwe ontwikkelingen in deze gebieden vragen om zorgvuldige afwegingen en om een nieuwe, hoogwaardige, landschappelijke, ecologische en architectonische invulling. Op dit punt willen we dat de landschappen zich kenmerken door traditie én innovatie, door behoud van kwaliteit én ontwikkelen met nieuwe kwaliteit. Dat vraagt in het bijzonder om investeringen in vormgeving en ontwerpqualität.

Brabantse Wal - Aviolanda

Door de strategische ligging tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen – als ook de infrastructurele verbindingen hiermee – is deze regio kansrijk voor economische activiteiten. Bij Woensdrecht ligt de belangrijkste onderhoudsbasis voor de Luchtmacht, en op de Brabantse Wal is er een cluster van hierop gerichte bedrijvigheid en opleidingen ontstaan (maintenance). ‘Aviolanda’ staat voor een verdere, duurzame ontwikkeling hiervan. Het programma voor economische en infrastructurele ontwikkeling omvat ook een onderdeel ‘Aviolanda Groen’. Dit investeringsvoorstel beoogt dit onderdeel samen met de regio te gaan realiseren.

Het Groene Woud – Brainport – Oostelijke Langstraat

Rondom het provinciaal Landschap Het Groene Woud vinden er volop ruimtelijke ontwikkelingen plaats. Zo werken het Rijk en de provincie aan de opwaardering van de A2, A58 en N65. Er zijn plannen voor nieuwe woonmilieus aan de randen van Het Groene Woud, zoals in Tilburg-Noordoost, Best en Son. In Eindhoven is de Brainport volop in ontwikkeling. Het Groene Woud wordt ontwikkeld als ‘groene contramal’ bij al deze ontwikkelingen: de ‘achtertuin’ voor de stedeling. Daarom investeert de provincie in dit kader in deze overgangsgebieden van stad naar platteland. Ook krijgt de gebiedsontwikkeling van de Oostelijke Langstraat prioriteit: het versterken van de groene verbindingen tussen Het Groene Woud en het rivierengebied, in samenhang met de verbetering van de bereikbaarheid, waterveiligheid en leefbaarheid voor de omwonenden.

De Maashorst - Agrarisch productielandschap de Peelhorst

Provinciaal landschap ‘De Maashorst’ ligt aan de noordzijde van de provinciale gebiedsontwikkeling Peelhorst. Het agrarisch productielandschap van de Peelhorst is het centrum van de intensieve veehouderij in Nederland. Deze concentratie van de intensieve veehouderij biedt mogelijkheden voor innovatie, ketenbenadering en duurzame energie. Het veroorzaakt echter ook extra milieudruk en verkeersbewegingen in het gebied. De provincie heeft dit gebied in de Structuurvisie aangewezen als aandachtsgebied voor agrarische ontwikkeling, waarbij tegelijkertijd een sociaal-economische impuls wordt gegenereerd. De

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

verdere ontwikkeling van het provinciale landschap De Maashorst is daarbij een primaire opgave. De provincie investeert in 'groene' innovatie en verduurzaming van de landbouw en verbetering van de infrastructuur binnen het landschap, met als doel om de milieudruk te reduceren en de bereikbaarheid te verbeteren.

Dit onderdeel omvat daarnaast ook investeringen in verduurzaming en vergroening van infrastructuur en economie. Een aantrekkelijke leefomgeving is immers een belangrijke vestigingsfactor voor de kennis en innovatie economie. 'Groen' vormt hier de onderscheidende aanvulling op de rode (economische) en grijze (infrastructurele)ontwikkelingen. Voor deze groenrode en groengrijze opgaven in de landschappen trekt de provincie in totaal € 25,1 miljoen uit.

Onderdeel	Investering
Brabantse Wal / Aviolanda	7.975.000
Groene Woud / Brainport / Oostelijke Langstraat	7.250.000
Maashorst / Peelhorst	9.850.000
TOTALE INVESTERING	25.075.000

(3) Ondernemen en beleven in de landschappen

'Investerings in de groene hoofdinfrastructuur kennen een hoge return of investment.'
(Dirk Sijmons)

Lokale bedrijven, de agrarische sector en recreatie en toerisme zijn – samen met de lokale overheden – de belangrijkste gebruikers van het landschap. Zij zijn het die de 3 hoogwaardige landschappen uiteindelijk moeten gaan dragen. In de landschappen willen wij daarom samen investeren in nieuwe arrangementen en coalities. Ook in dit verband streven we naar hoogwaardige kwaliteiten. Op deze wijze worden de landschappen van betekenis voor de Brabantse steden en de Brabantse toeristische sector. Voor dit onderdeel trekt de provincie in totaal € 10,25 miljoen uit.

We investeren in verbreding en innovatie van de landbouw, regionale economie, ontwikkeling van recreatie en toerisme en in het levend houden van de cultuurhistorie. Een belangrijk doel is een impuls geven aan groenblauwe dooradering in het landschap, met hieraan gekoppeld ook cultuurhistorische en recreatieve structuren: beleven in en door het boerenland. Hier ligt een koppeling met de ambitie voor kwaliteitsverbetering van het landschap uit de Structuurvisie Ruimte. Landschapsprojecten verbinden landbouw met landschap, natuur, water en recreatie. In de 3 landschappen wordt geïnvesteerd in de aanleg van recreatieve routenetwerken (wandelen, fietsen, ruiters) en multifunctionele bezoekerscentra. Ook zijn er in de landschappen belangrijke kansen om in dit kader de cultuurhistorie te versterken. Denk daarbij aan

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

landgoederen of de West-Brabantse Waterlinie. Dit ook in relatie met het investeringsvoorstel Cultuurhistorische Complexen.

Onderdeel	Investering
Toeristisch/recreatieve routenetwerken - bezoekerscentra	3.000.000
Groene Economie (energie, duurzaamheid, klimaat, groenblauwe dooradering, streekproducten, arrangementen, branding)	2.250.000
Cultuurhistorie	5.000.000
TOTALE INVESTERING	10.250.000

Het project Groene Corridor Oirschotse/Eindhovense Dijk is een belangrijke inspiratiebron geweest voor het investeringsvoorstel 'Landschappen van allure'. Vanuit het regulier beleid zou een dergelijk project niet zijn ontstaan. Maar het is juist met dit soort projecten dat de provincie het verschil kan maken!

"Soms doet zich door een toevallige samenloop van omstandigheden een moment voor, dat achteraf gezien zal worden 'een historisch moment'. Dit is precies het geval bij de Oirschotse/Eindhovense Dijk.

De realisatie van Striip S, waarvan de Torenallee - een kilometer lange esplande met 7 rijen bomen - het groene hart vormt, heeft tot een omslag in het denken geleid. De Torenallee markeert het begin of het einde van de Oirschotse/Eindhovense Dijk. Waarom niet de Oirschotse/Eindhovense Dijk als monumentale 13 kilometer lange baan doorzetten? Een landschappelijk icoon van enorme allure kan zich uitstrekken vanaf het 18 Septemberplein tot over het Wilhelminakanaal in het centrum van Oirschot. In dit perspectief ontstaat de zo noodzakelijke verkeersluwe corridor waarvan iedere fietser of jogger droomt. Zonder hindernissen onder een kapitaal kronendak de stad uitbewegen. En na een terrasje op de Oirschotse markt direct door naar Het Groene Woud...!

Van stad naar dorp of van dorp naar stad. Door de Oirschotse/Eindhovense Dijk te verfraaien met 8 tot 10 rijen eiken over de totale lengte zullen Zeist én Versailles worden verslagen. Deze vernieuwde Oirschotse/Eindhovense Dijk is geen fantasie, maar heeft aanvang gekregen!"

5. Financiële paragraaf

In paragraaf 4 hebben wij voor elk van 3 onderdelen – ‘De landschappen versterken’, ‘Dynamische ontwikkelingen in de landschappen duurzaam vorm geven’ en ‘Ondernemen en beleven in de landschappen’ – uitgewerkt welke doelstellingen we realiseren en welke thema’s en projecten daarbij horen. We willen benadrukken dat dit een investeringsplan op hoofdlijnen is. De concrete invulling zullen wij samen met de 3 regio’s invullen.

De totale beoogde investering voor ‘Landschappen van allure’ bedraagt voor de provincie een bedrag van € 56.2 miljoen. Wij vragen aan de regio’s om voor

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

het investeringsvoorstel een cofinanciering van tussen de 75% en 100% als ‘multiplier’. Daarmee komt de totale investering uit op minimaal € 98 miljoen.

Als voorstellen voor de financiële instrumenten die kunnen worden toegepast stellen wij het volgende voor.

- Voor het versterken van de landschappen (ecologische investeringen) stellen wij in lijn met motie 8 van 9 juli 2010 voor, om een ‘fonds ecologische investeringen’ te vormen. Het streven is om hier een gezamenlijk fonds van provincie, regio en het bedrijfsleven te maken, en op deze wijze een duurzame basis voor de landschappen te leggen.
- Voor het vormgeven van dynamische ontwikkelingen in en rond de landschappen stellen wij voor om het instrument van programma-financiering in te zetten. Het betreft hier de ‘groene’ investeringen die gekoppeld zijn aan grootschalige ontwikkelingen op het gebied economie en infrastructuur. Het ligt voor de hand dat ook de uitvoering daarvan gekoppeld wordt aan de uitvoering van die grootschalige ontwikkelingen. Door dit via een programmafinanciering in te vullen, legt de provincie de verantwoordelijkheid hiervoor nadrukkelijk ook bij de regio’s – dit in lijn met de *Agenda van Brabant*. De provincie neemt hier de rol van opdrachtgever voor de uitvoering.
- Investeringen in ondernemen en beleven zijn sterk regionaal bepaald. De provincie wil samen met de regio besluiten over wat de meest effectieve wijze is om dit in te vullen. Opties hiervoor zijn een Streekrekening (zoals nu al in Het Groene Woud en de Maashorst operationeel zijn), een regionaal landschapsfonds of via het subsidiespoor.

Tabel 1: *Investerings ‘Landschappen van allure’*

	Deel provincie	Deel regio	Instrument (voorstel)
Versterken landschappen	€ 20.8 mio	75% à 100%	Fonds ecologische investeringen
Dynamische ontwikkelingen	€ 25.1 mio		Programmafinanciering
Ondernemen en beleven	€ 10.3 mio		In overleg met de regio
Totaal	€ 56.2 mio	€ 42 à 56 mio	

Los van deze extra investeringsbudgetten voor de 3 landschappen zullen wij eventuele aanvullende middelen die vanuit Europa en/of het Rijk ter beschikking kunnen komen voor de beoogde doelstellingen bij voorrang in de landschappen inzetten. Hierbij moet gedacht worden aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Natura 2000 (Europa) en uitvoeringsbudgetten in het kader van het ILG (Rijk).

Wij willen het investeringsvoorstel uitvoeren in de periode 2011-2016. In deze periode willen wij samen met de regio’s het volgende bereiken:

- In aansluiting op het reguliere natuur- en landschapsbeleid een aantal éénmalige, grootschalige ecologische investeringen realiseren, waarmee de

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

ecologische en landschappelijke structuur van de 3 landschappen wordt versterkt, zodat deze als het ware ‘klaar’ zijn voor de toekomst;

- Uitvoering geven aan de 3 van de 9 provinciale gebiedsontwikkelingen zoals die zijn opgenomen in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening voor wat betreft de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit (Brabantse Wal-Aviolanda; Groene Woud – Brainport en Oostelijke Langstraat; Maashorst – Agrarisch productielandschap);
- Investering in het economische en recreatieve netwerk ten behoeve van het vitale platteland, met als doel dat de ‘Landschappen van allure’ in 2016 self-supporting zijn, en op dit vlak geen verdere investeringen van de provincie behoeven.

De eerste jaren van deze periode zullen vooral in het teken staan van het uitwerken van het uitvoeringsprogramma tot concrete en uitvoerbare projectvoorstellen. Daarom wordt voorlopig de volgende verdeling over de jaren voorgesteld:

Jaar	Budget
2011	€ 3.225.000
2012	€ 8.250.000
2013	€ 8.250.000
2014	€ 8.250.000
2015	€ 14.100.000
2016	€ 14.100.000
Totaal	€ 56.175.000

De financiële verantwoording van de investeringsstrategie vindt plaats in de reguliere P&C documenten, zoals in de begroting, de Buraps en de jaarrekening. Teneinde dit investeringsvoorstel goed te kunnen volgen zal binnen het nieuwe programma “11 - Investeringsstrategie” de begrotingsproductgroep “Landschappen van allure” worden toegevoegd.

6. Externe kwaliteitsborging

Tijdens de Statendag op 17 september heeft u aangegeven het belangrijk te vinden dat er bij de uitvoering van de investeringsprojecten sprake is van een externe kwaliteitsborging. Wij stellen u voor om de voormalig rijksadviseur landschap Dirk Sijmons hierin als onafhankelijk expert een rol in de uitvoering te geven. Wij zullen de heer Sijmons vragen zijn expertjudgement te geven over de uitvoeringsprogramma's. De focus daarbij ligt vooral op vragen als:

- Leveren de uitvoeringsprogramma's in het kader van het investeringsvoorstel ‘Landschappen met allure’ inderdaad de beoogde meerwaarde: een hoogwaardige leef- en vestigingsklimaat als counterpart en tegenwicht van de investeringen in kennis en innovatie?

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

- Worden in de 3 landschappen de juiste accenten gelegd qua landschap en cultuurhistorie? Dragen deze in voldoende mate bij aan het versterken van de beleving en een vitaal platteland?
- Hebben de grootschalige ontwikkelingen in het kader van Aviolanda, Brainport, Oostelijke Langstraat en Peelhorst voldoende ruimtelijke kwaliteit?
- Sluiten de projecten in voldoende mate aan bij de relevante ontwikkelingen op Europees, Rijks- en gemeentelijk niveau?

De analyse van de heer Sijmons leggen wij tegelijkertijd met de uitvoeringsprogramma's aan de Statencommissie voor Ruimte en Milieu voor.

7. Monitoring en sturing

Voor de monitoring en sturing van de uitvoering laten wij ons inspireren door het programma 'De Groene Delta' van de gemeente 's-Hertogenbosch. De kern van dit programma is een gezamenlijke visie op de inrichting van het gebied rondom Den Bosch, een lijst met projecten die nodig zijn om deze visie te realiseren en een investeringsbudget voor het gehele programma. De kracht van deze aanpak ligt hierin, dat budgetten niet gekoppeld zijn aan de individuele projecten, maar aan het programma als geheel. Daardoor kunnen middelen efficiënter ingezet worden en projecten leiden zo sneller tot concrete resultaten.

Voor elk van de 3 landschappen wordt daarom samen met de regio een uitvoeringsprogramma opgesteld. In het programma wordt een gezamenlijke ambitie geformuleerd en een lijst met concrete en haalbare projecten, met daaraan gekoppeld een investeringsbudget. Dit leggen wij aan u ter bespreking voor in de Statencommissie voor Ruimte en Milieu.

Vervolgens wordt gedurende de looptijd (2011-2016) jaarlijks een tussentijdse rapportage aan uw Staten voorgelegd via de reguliere Planning- en Controlcyclus. Daarbij zal de voortgang van de uitvoering (projecten en investeringsbudget) zijn opgenomen, als ook de overwegingen en keuzes voor het vervolg van het programma:

- Worden de met de regio afgesproken resultaten behaald?
- Ligt de uitvoering op schema? Zo niet, wat zijn daarvan de oorzaken en welke oplossingen zijn mogelijk?
- Levert het programma de beoogde (maatschappelijke) effecten op?
- Is bijstelling van het programma gewenst? Zo ja, welke keuzes worden daarbij dan gemaakt?

Daarbij vindt ook een externe kwaliteitsborging plaats (zie paragraaf 6). Op basis daarvan is het mogelijk het programma tussentijds bij te stellen.

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

8. Tot slot

De *Agenda van Brabant* staat voor technologie én traditie. De hoogwaardige groenblauwe structuren van Brabant bieden een tegenwicht aan de hectiek van alledag in de stad. Daarom kiest de provincie voor ‘ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit’. Met ‘Landschappen van allure’ realiseert de provincie 3 toplocaties als het gaat om het beleven en ervaren van rust en ruimte, van natuur en landschap, van cultuur en gastvrijheid... kortom: van ons Brabant. Een kostbaar bezit voor een complete kennisregio. Want dát is onze ambitie.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: E.J. Oosterbeek toestel (073) 681 23 92

M.W. Gielis toestel (073) 681 26 73

Bijgevoegd treft u de volgende bijlagen aan:

1. Oplegnotitie bij Statenvoorstellen investeringsstrategie eerste tranche.
2. Ijkkpunten uit de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant.

Ontwerp-besluit 79/10 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 10 december 2010

Statencommissie : Commissie Ruimte en Milieu 26 november 2010

Onderwerp

Investeringsvoorstel 'Landschappen van Allure' als onderdeel van de Investeringsstrategie Agenda van Brabant (eerste tranche)

's-Hertogenbosch

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

1

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 16 november 2010;
- gelet op de besluitvorming van Provinciale Staten over de “Agenda van Brabant” d.d. 11 juni 2010 (PS 29/10);
- gelet op de overwegingen van Provinciale Staten tijdens de Statendag d.d. 17 september j.l.;
- gelet op besluitvorming van Provinciale Staten over de “Agenda van Brabant: Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie” (PS 61/10) d.d. 11 november 2010;
- gelet op de motie van de Brabantse Partij inzake het voorstel tot oprichting van een spaar- en investeringsfonds voor ecologische investeringen, aangenomen d.d. 9 juli 2010;
- gezien het advies van de Commissie voor Ruimte en Milieu d.d. 26 november 2010;

besluiten:

1. het investeringsvoorstel voor ‘Landschappen van allure’ (paragraaf 4) vast te stellen en in te stemmen met de voorstellen voor het proces, de project-inhoud en de financieringsconstructies;
2. in het kader van de eerste tranche investeringen van de Investeringsstrategie Agenda van Brabant voor het investeringsvoorstel ‘Landschappen van allure’ een investeringsvolume van maximaal € 56.2 miljoen beschikbaar te stellen;
3. om de externe kwaliteitsborging in te vullen door voormalig rijksadviseur landschap Dirk Sijmons als onafhankelijk expert bij het investeringsproject te betrekken.
4. het College van Gedeputeerde Staten op te dragen samen met de regio’s voor elk van de 3 landschappen – De Brabantse Wal, Het Groene Woud en De Maashorst – een investerings- en uitvoeringsprogramma op te stellen,

waarvan een voorstel voor het vormen van een spaar- en investeringsfonds ('fonds ecologische investeringen') onderdeel dient te zijn; en bovengenoemde programma's na gereedkoming zo spoedig mogelijk ter bespreking aan te bieden aan de Statencommissie voor Ruimte en Milieu.

Datum

16 november 2010

DIS-nummer

2359681

's-Hertogenbosch, 10 december 2010
Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier